

Joost Zwagerman

auteur	
auteurnaam	Joost Zwagerman
volledige naam	Johannes Jacobus Willebrordus (Joost) Zwagerman
geboortedatum	18-11-1963
sterfdatum	08-09-2015
geboorteplaats	Alkmaar
geboorteland	Nederland
sterfplaats	Haarlem
sterfland	Nederland
wikipedia (NL)	nl.wikipedia.org/...
eigensite	web.archive.org/...
Belangrijkste Werken	Vals Licht,

Joost Zwagerman was een Nederlands schrijver van poëzie, romans, novellen, verhalen, essays en columns. Hij debuteerde in 1986 met de roman *De houdgreep en brak* in 1989 door met de roman *Gimmick!* over de Amsterdamse kunstscene in de jaren tachtig.

Biografie

Zwagerman was het kind van ouders die in het onderwijs werkzaam waren. Als dertienjarige was hij al met teksten bezig en maakte hij een handgeschreven en geïllustreerd tijdschriftje, de *Zwagergids*. Dit stelde hij samen uit teksten en foto's die hij uit de *VARAgids* haalde en vervolgens naar zijn eigen ideeën bewerkte.

Hij ging naar de Rijksscholengemeenschap Noord-Kennemerland in Alkmaar. Na afronding daarvan ging hij naar de Pedagogische Academie. Hij studeerde ook nog Nederlandse taal- en letterkunde, maar stopte daar voortijdig mee. In zijn studententijd schreef Zwagerman al diverse artikelen. Na zijn studie volgde hij een cursus creatief schrijven bij *Oek de Jong*.

Joost Zwagerman trouwde met een jeugdvriendin met wie hij drie kinderen kreeg. Nadat zijn huwelijk eindigde in een echtscheiding, kreeg hij een nieuwe relatie. Zijn vriendin was op het moment van zijn zelf gekozen dood zwanger van een zoon. Zwagerman woonde vanaf 1984 in Amsterdam en vanaf december 2012 in Haarlem.

Zwagerman leed aan een auto-immuunziekte, de ziekte van Bechterew, alsmede aan depressies. Op 8 september 2015 maakte Zwagerman op 51-jarige leeftijd in zijn woonplaats Haarlem een eind aan zijn leven. Hij werd begraven nabij Lucebert op de algemene begraafplaats in Bergen.

In 2020 publiceerde zijn ex-vrouw Arielle Veerman het boek *De langste adem*, een memoir over hun leven samen, de echtscheiding en zijn dood.

Werk

Romans

Zwagerman debuteerde in 1986 met de roman *De houdgreep*, die door Carel Peeters in Vrij Nederland werd bestempeld als 'het meestbelovende debuut sinds jaren'. Zijn doorbraak naar een breed publiek kwam met de roman *Gimmick!* (1989), die in 1996 voor het theater bewerkt werd door Theatergroep De Kwekerij. Het boek geeft een beeld van de trendy uitgaanscultuur en kunstenaarswereld van Amsterdam, waar hij in die tijd veel in verkeerde. In 1991 verscheen de roman *Vals licht*, die werd genomineerd voor de AKO Literatuurprijs en in 1993 werd verfilmd door Theo van Gogh. Ook *De buitenvrouw* (1994) bereikte de longlist van de AKO-prijs. *De buitenvrouw* beschrijft een liefde in multiculturele tijden. Nadien volgden de romans *Chaos en Rumor* en *Zes Sterren*. In 2010 verscheen van Zwagerman de novelle *Duel* als Boekenweekgeschenk. Deze novelle bevatte zowel twee prologen als twee epilogen.

Gedichten

Zwagerman was ook dichter. Zijn eerste dichtbundel *Langs de doofpot* verscheen in 1987. Zijn recentste bundel *Roeshoofd* hemelt uit 2005 werd in 2007 bekroond met de driejaarlijkse Paul Snoek Poëzieprijs van het stadsbestuur van Sint-Niklaas. Deze bundel beleefde vier herdrukken. Zijn laatste gedichtenbundel *Voor alles* verscheen in 2014, een jaar voor zijn dood. In deze bundel is een gelijknamig gedicht opgenomen. Het is een lange opsomming van alles waar Zwagerman bang voor was. Wende Sniijders zette dit gedicht na zijn dood op muziek. Zij won met *Voor alles* de Annie M.G. Schmidtprijs 2017.

Essays

Zwagermans essaybundels *Pornotheek Arcadië* (2000) en *Het vijfde seizoen* (2003) bereikten de longlist van de Gouden Uil en de AKO Literatuurprijs. NRC Handelsblad typeerde Zwagerman als 'een van de best schrijvende essayisten van dit moment'. Ook *Alles is gekleurd* bereikte de longlist van de AKO Literatuurprijs. *Alles is gekleurd* werd een bestseller in het genre. Zwagermans essaybundel *Transito* (2006) bereikte in 2007 de shortlist van de AKO Literatuurprijs.

Columnist en presentator

Zwagerman was ook actief als columnist, van 1998 tot 2001 voor de Volkskrant en in 2001 en 2002 voor NRC Handelsblad. In 2003 en 2004 was hij presentator van het VPRO-televisieprogramma *Zomergasten*, waarin hij onder anderen Ayaan Hirsi Ali ontving, die in dat programma haar controversiële film *Submission* liet vertonen. Daarnaast maakte hij in 1998 met collega-schrijver Ronald Giphart een theatertournee, die in 2000 een reprise beleefde.

Schrijversestafette

In 2000 publiceerden negen toonaangevende oudere auteurs, onder wie Gerrit Komrij, Harry Mulisch, Adriaan van Dis en Marga Minco, een schrijversestafette getiteld 'De schrijver'. De negen schrijvers van de oudere generatie kozen Zwagerman als schrijver van de jongere generatie om het feuilleton af te ronden. De schrijversestafette resulteerde in het boek *De Schrijver* (De Bezige Bij, 2000).

Gastschrijver en bloemlezer

Zwagerman was in 1999 gastschrijver aan de Rijksuniversiteit Groningen en in 2003 gastschrijver aan de Universiteit Leiden. In 2005 stelde hij de bloemlezing De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 tot nu samen. In 2006 verzorgde hij aan de Radboud Universiteit de Frans Kellendonk-lezing. Eerdere sprekers in deze lezingenreeks waren onder anderen Oek de Jong en Kees Fens.

Pamflettist

Zwagerman ontwikkelde zich de laatste jaren steeds meer tot een politiek geëngageerd columnist en pamflettist; zo publiceerde hij in 2007 het pamflet De schaamte voor links, waarin hij de ontwikkelingen sinds de jaren zestig bij links Nederland, maar bij de PvdA in het bijzonder, op de mestvaalt van de geschiedenis werpt en voorstelt terug te keren naar de oude sociaaldemocratische idealen van volksverheffing en sociale cohesie. Een fusie tussen PvdA en SP zou dan denkbaar worden. Dit pamflet trok binnen en buiten de PvdA de nodige aandacht.

Beeldende kunst

Sinds 2010 schreef hij in de Volkskrant een wekelijkse rubriek over beeldende kunst en literatuur, getiteld 'Zwagerman kijkt' ofwel 'Zwagerman leest'. Hij trad geregeld op in het televisieprogramma De Wereld Draait Door, waarin hij sedert 2011 maandelijks een item had waarin hij vertelde over kunst.

Gastcurator

In 2012 was Zwagerman gastcurator van het Museum of the Image (MOTI) in Breda en stelde hij de tentoonstelling Rollercoaster samen. In 2013 opende in Gemeentemuseum Den Haag de tentoonstelling De ruimte trilt een pennenstreek, met beelden van Pieter Bijwaard en Harald Vlugt en gedichten van Zwagerman zelf. De tentoonstelling stond in het teken van Zwagermans vijftigste verjaardag in november 2013. In 2014 maakte Zwagerman voor het Teylers Museum de tentoonstelling Zwagerman kiest, vernoemd naar 'Zwagerman kijkt' in de Volkskrant, zijn rubriek over beeldende kunst.

Laatste werk

In april 2015 werd bekend dat Zwagerman zou vertrekken bij uitgeverij De Arbeiderspers en de overstap zou maken naar uitgeverij Hollands Diep. Het eerste boek van de schrijver bij Hollands Diep zou naar verwachting in 2017 verschijnen.[9] Op de dag van zijn overlijden in september 2015 kwam zijn non-fictietitel De stilte van het licht uit bij De Arbeiderspers.

Succes en erkenning

Zwagermans werk verscheen in vertaling in twaalf landen, waaronder Duitsland, Frankrijk, Japan en Hongarije. In 2000 werd de Duitse vertaling van De buitenvrouw (Die Nebenfrau) genomineerd voor de Nordrhein-Westfalen Literaturpreis. Ook ontving Zwagerman voor Die Nebenfrau de Literaire Prijs van de stad München.

Zwagerman behoort samen met auteurs als Connie Palmen en Arnon Grunberg tot de meest gelezen Nederlandse schrijvers van zijn generatie. Dat bleek eens te meer toen hij in het najaar van 2003 veertig jaar werd: zijn uitgeverij De Arbeiderspers maakte bij die gelegenheid bekend dat tot dan toe van zijn boeken in totaal meer dan 1,1 miljoen exemplaren waren verkocht, exclusief vertalingen.

In januari 2008 werd hem de Gouden Ganzenveer toegekend, voor zijn uitzonderlijke bijdrage aan de Nederlandse geschreven cultuur.[10][11] Eerdere laureaten waren onder meer Jan Tinbergen, Lou de Jong, Kees van Kooten en Jan Blokker.

In het tv-programma College Tour zei Harry Mulisch in 2010 dat als er een schrijver in Nederland genoemd moest worden die Mulisch' plaats na zijn dood enigszins zou kunnen innemen, dat het Joost Zwagerman zou zijn. (Enkele seconden later gaf Mulisch toch de voorkeur aan A.F.Th. van der Heijden.)

Zwagerman als personage

Zwagerman treedt op als het personage Jeroen Jonkers in de roman De grachtengordel van Geerten Meijning uit 1992. Arie Storm portretteerde hem als zijn studievriend in zijn roman Als een diadeem van dauw uit 2017, waar hij steeds als 'mijn vriend' wordt aangeduid.

Joost Zwagerman Essayprijs

Na zijn overlijden is er een jaarlijkse prijs naar Zwagerman genoemd, de Joost Zwagerman Essayprijs, een initiatief van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en de Van Bijleveltstichting.

Literair archief

Als jongste schrijver ooit schonk Zwagerman zijn literaire archief in 2015 aan het Letterkundig Museum. Het archief bevat zowel papieren als digitale stukken. Het geeft een beeld van Zwagermans maatschappelijke betrokkenheid en weerspiegelt zijn grote belangstelling voor beeldende kunst, fotografie, film en popmuziek.

Bibliografie

Verhalend proza

- 1986 - De Houdgreep, roman
- 1987 - Kroondomein, verhalen
- 1989 - Gimmick!, roman
- 1991 - Vals licht, roman
- 1994 - De buitenvrouw, roman
- 1996 - Tomaatsj, novelle
- 1997 - Chaos en rumoer, roman
- 1998 - Het jongensmeisje, verhalen
- 2002 - Zes sterren, roman

- 2010 - Duel, Boekenweekgeschenk, novelle
- 2010 - Boekenweek CV, cadeau van de Openbare Bibliotheken, met prijsvraag

Gedichten

- 1987 - Langs de doofpot, gedichten
- 1988 - De ziekte van jij, gedichten
- 1993 - De mooiste vrouw ter wereld, gedichten
- 2001 - Bekentenissen van de pseudomaan, gedichten
- 2005 - Roeshoofd hemelt, gedichten
- 2005 - Tot hier en zelfs verder. De vroege gedichten
- 2010 - Beeld verplaatst, gedichten bij kunstwerken van o.a. Erwin Olaf, Rineke Dijkstra, Marlene Dumas en Rob Scholte
- 2012 - De wereld is hier, een keuze uit de gedichten
- 2014 - Voor alles, gedichten
- 2016 - Wakend over God

Non-fictie

- 1993 - Collega's van God, essays
- 1993 - De kus van Michael Jackson, jeugdboek

1996 - In het wild, essays en kritieken

2000 - Pornotheek Arcadië, essays
2001 - Walhalla, essays
2001 - Landschap met klein vuil, columns
2003 - Het wilde westen, columns
2003 - Het vijfde seizoen, essays
2004 - Tussen droom en daad in Dubbelstad: Alkmaar in feit en fictie
2005 - Door eigen hand, Zelfmoord en de nabestaanden, essays en interviews
2006 - Perfect Day en andere popverhalen
2006 - Transito, essays
2007 - De schaamte voor links, pamflet
2007 - Hollands welvaren
2009 - Hitler in de polder & Vrij van God, pamflet
2011 - Alles is gekleurd, Omzwervingen in de kunst
2012 - Kennis is geluk, Nieuwe omzwervingen in de kunst
2013 - Americana 1 & 2, Omzwervingen in de Amerikaanse cultuur
2015 - De stilte van het licht: Schoonheid en onbehagen in de kunst

Door Zwagerman samengestelde bloemlezingen

2005 - De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 250 verhalen
2006 - De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 60 lange verhalen
2007 - De ontdekking van de literatuur. The Paris Review Interviews
2008 - De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 200 essays
2009 - Het volmaakte kleine stukje, een keuze uit het werk van Kees Fens

2016 - The Penguin Book of Dutch Short Stories

Secundaire literatuur

Maria Vlaar: Zwaag. De zeven levens van Joost Zwagerman. de Arbeiderspers, 2025. ISBN 9789029528849
2003 - Standplaats Zwagerman (door Elik Lettinga)
Jaap Goedegebuure: 'Levensbericht Johannes Jacobus Willebrordus Zwagerman'. In: Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden , 2015-2016, pag. 153-160
2018 - Leven in een doodgeboren droom. De wereld van Joost Zwagerman (door Rémon van Gemeren)
2020 - Arielle Veerman, De langste adem (uitgeverij Prometheus), (auto)biografie, over haar leven met Joost Zwagerman voor en na hun scheiding

Externe links

Website van Joost Zwagerman
Biografieën, werken en teksten bij de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (dbnl)
KB Zwagerman als dichter
Biografische gegevens bij het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis
Virtual International Authority File (VIAF): 84491698

Bronnen, noten en/of referenties

<https://www.postzegelontwerpen.nl/postzegels/ontwerpen/zwagerman-johannes-jacobus-willebrordus-joost>; geraadpleegd op: 15 april 2024; genoemd als: Zwagerman, Johannes Jacobus Willebrordus (Joost).
Joost Zwagerman bij het Letterkundig Museum. Gearchiveerd op 29 april 2015.
Laatste interview met Joost Zwagerman. HP/De Tijd. Gearchiveerd op 6 juni 2023.
Joost Zwagerman maakt einde aan zijn leven. de Volkskrant (8 september 2015). Gearchiveerd op 30 september 2017.
'Er was veel geweldig aan Joost, maar dit was hij óók.' Arielle Veerman over haar roerige huwelijk met Joost Zwagerman Cultureel Persbureau (8 september 2020)
Iedereen staat machteloos. Joost ook, ik ook, we zijn geen helden Trouw (27 februari 2020). Gearchiveerd op 4 juni 2021.
Ex-vrouw van Joost Zwagerman Arielle Veerman schreef 'De Langste Adem' over de zelfdoding van Joost Op1 (25 februari 2020) – (gehele uitzending op NPO Start). Gearchiveerd op 29 maart 2023.
Duel(2010): Proloog, pag. 5-6 en Nee, dit is de proloog, pag. 6-10; Epiloog pag. 90-93, en Nee, dit is de epiloog, pag. 93-95
Joris Zwetsloot, Zwagerman stapt over van Arbeiderspers naar Hollands Diep. de Volkskrant (13 april 2015).
Laureaat De Gouden Ganzenveer 2008: Joost Zwagerman. Stichting De Gouden Ganzenveer (2008). Gearchiveerd op 20 maart 2023.
Joost Zwagerman wint Gouden Ganzenveer. NRC Handelsblad (21 januari 2008).

Gearchiveerd op 5 maart 2016.

Reglement Joost Zwagerman Essayprijs. Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. Gearchiveerd op 15 mei 2020. Geraadpleegd op 5 januari 2020.

Fabienne Meijer, Joost Zwagerman maakt privé-archief openbaar. Een interview. HP/De Tijd (10 februari 2015). Gearchiveerd op 2 oktober 2022.

Collectie

Page	item_type	versie	Druk	Jaar	Cover Image
de_wereld_is_hier	boek		1	2012	
Duel	boek			2010	

[CSV Export](#)

From:

<https://wiki.kanaalweg.sasteren.nl/> - **Sasteren-Wiki**

Permanent link:

https://wiki.kanaalweg.sasteren.nl/sasteren/auteurs/joost_zwagerman

Last update: **2026/04/21 15:29**

